

Op weg naar Bazel III en CRD IV

Fundamentele herziening van Bazel II en implementatie in de Europese Capital Requirements Directive

mr. E.P.M. Joosen*

Het Bazels Comité voor Banktoezicht publiceerde in december 2009 het langverwachte consultatiedocument *'Strengthening the resilience of the banking sector'* dat voorstellen bevat voor aanpassing van het Tweede Bazels Kapitaalakkoord van 2004 ('Bazel II'). De desbetreffende voorstellen gaan door het leven als 'Bazel III' en grijpen diep in op een aantal van de fundamentele uitgangspunten van Bazel II. Bazel III zal dan ook leiden tot belangrijke wijzigingen in het Europese stelsel voor het toezicht op banken. De Europese Commissie publiceerde in februari 2010 het aan Bazel III spiegelbeeldige consultatiedocument voor aanpassingen van de Capital Requirements Directive. Deze voorstellen, die worden aangeduid met de technische term CRD IV, zullen met de vaststelling van Bazel III leiden tot aanpassingen van de Europese richtlijnen van 2006 waarmee Bazel II werd ingevoerd. Zowel op het consultatiedocument van het Bazels Comité als op het voorstel van de Europese Commissie verschenen veel reacties van ondernemingen, overheidsinstanties en toezichthouders uit de hele wereld. De leden van het Bazels Comité bereikten eind juli 2010 overeenstemming tot vaststelling en invoering van Bazel III. De Europese Commissie zal naar verwachting in het najaar van 2010 met het definitieve voorstel voor CRD IV komen. In dit artikel worden beide voorstellen en de hierop verschenen reacties uit de markt besproken.

1. Inleiding

Bazel II¹ werd in Europese regelgeving omgezet door de vaststelling van de Herziene Richtlijn Banken² en de Herziene Richtlijn Kapitaaltoereikendheid³. Beide richtlijnen worden te samen aangeduid als 'Capital Requirements Directive' of afgekort 'CRD'. Nog voor de (volledige gevolgen van de) kredietcrisis overwaaiden naar Europa werd in april 2008 een voorstel door de Europese Commissie gedaan tot wijziging van de CRD, mede om enkele in 2005 (derhalve vóór het ontstaan van de kredietcrisis) afgesproken aanpassingen in te voeren. In de concept richtlijn werden nieuwe definities voor hybride (innovatieve) kapitaal-instrumenten geïntroduceerd en werd een herziening van de regeling voor grote posten (de regels voor het concentratierisico bij banken) voorgesteld. Met de kredietcrisis hadden deze aanpassingen niets van doen. Dat gold wel voor de voorstellen van de Europese Commissie tot aanpassing van de regels voor risico-overdracht bij securitisaties die werden

meegenomen in de concept richtlijn die in april 2008 werd gepubliceerd. Deze voorstellen mondden uit in de nieuwe regels die bij Richtlijn 2009/111/EG⁴ zijn vastgesteld.

---

* Bart Joosen is advocaat te Amsterdam.

1. Basel Committee on Banking Supervision ('BCBS'), International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, A Revised Framework, comprehensive version gepubliceerd in 2006, te raadplegen via: www.bis.org.
2. Richtlijn 2006/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen, *Pb.EU* 30 juni 2006, L. 177 p. 1-200.
3. Richtlijn 2006/49/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2006 inzake de kapitaaltoereikendheid van beleggingsondernemingen en kredietinstellingen, *Pb.EU* 30 juni 2006, L. 177 p. 201-255.
4. Richtlijn 2009/111/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot wijziging van de Richtlijnen 2006/48/EG, 2006/49/EG en 2007/64/EG wat betreft banken die zijn aangesloten bij centrale instellingen, bepaalde eigenvermogensbestanddelen, grote posities het toezichtkader en het crisisbeheer, *Pb.EU* 17 november 2009, L. 302, p. 97-119. De Richtlijn dient uiterlijk 31 oktober 2010 te zijn omgezet in nationale wetgeving en uiterlijk 31 december 2010 dienen de bepalingen in werking te treden. Onlangs startte in Nederland de consultatieronde voor de voorstellen voor aanpassing van de Wet op het financieel toezicht, het Besluit prudentiële regels Wft en de toezichthouderregels van DNB. De desbetreffende consultatiestukken van het Ministerie ten aanzien van aanpassing van de Wft van 17 augustus 2010 zijn te raadplegen via www.minfin.nl/actueel/consultaties en die van DNB van 28 juni 2010 ('CRD II implementatie in toezichthouderregelingen, nader beleid en rapportage staten') zijn te vinden op www.toezicht.dnb.nl.

Ze gaan door het leven als de ‘CRD II aanpassingen’.⁵ Bepaalde onderdelen van de met deze richtlijn geïntroduceerde nieuwe bepalingen in de CRD zijn reeds in dit tijdschrift besproken.⁶ Behalve voor zover de CRD II bepalingen verband houden met de latere voorstellen tot aanpassing van de CRD, zal op CRD II niet verder worden ingegaan. Evenmin worden de voorstellen van de Europese Commissie tot nadere aanpassing van de CRD in verband met de kapitaalvereisten voor de handelsportefeuille⁷, hersecuritisaties en beloningsbeleid behandeld. Deze voorstellen gaan door het leven als ‘CRD III’.⁸ Ook aan de voorstellen in CRD III betreffende het beloningsbeleid is in dit tijdschrift reeds aandacht besteed.⁹

Dit artikel gaat in op de fundamentele aanpassingen die zullen worden geïntroduceerd in het Tweede Bazels Kapitaalakkoord van 2004. Deze komen als gevolg van de vaststelling van de voorstellen die het Bazels Comité (hierna ook: ‘BCBS’) in december 2009 deed in de vorm van het consultatiedocument ‘*Strengthening the resilience of the banking sector*’.¹⁰ Deze voorstellen van het Bazels Comité worden in het spraakgebruik ook Bazel III genoemd, hoewel de aanpassingen van het Bazel II akkoord niet zodanig ingrijpend zijn dat van een algehele herziening van de teksten van Bazel II sprake is. In dit artikel zullen we de gewoonlijk gebruikte aanduiding ‘Bazel III’ echter volgen. Tot aan het sluiten van de consultatieronde medio april 2010 is er een driehonderdtal reacties op het consultatiedocument gegeven die alle te samen circa 6.000 (sic!) bladzijden tekst opleverden. In dit artikel wordt op basis van een selectie van de reacties op de consultatiedocumenten in het kort de algemeen gehoorde kritiek op de Bazel III voorstellen weergegeven. Ook wordt ingegaan op de respons die het Bazels Comité tot dusverre heeft geformuleerd op deze kritiek.

Tegelijkertijd met de voorstellen voor Bazel III publiceerde het Bazels Comité eveneens het langverwachte voorstel om te komen tot een (wereldwijde) regeling voor het liquiditeitsmanagement van banken. De desbetreffende voorstellen zijn opgenomen in het document ‘*International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring*’.¹¹ Deze voorstellen zijn in een parallel traject met de voorstellen voor herziening van het kapitaalakkoord aan de markt ter consultatie voorgelegd. De desbetreffende reacties op beide consultatiedocumenten gaan in sommige gevallen in op zowel de voorstellen voor het ‘kapitaal’ als voor de ‘liquiditeit’. Omdat de trajecten min of meer gelijktijdig verlopen en in persberichten van het Bazels Comité beide voorstellen vaak tegelijkertijd worden behandeld, is hier en daar de idee ontstaan dat de voorstellen voor maatregelen van banken voor liquiditeit eveneens horen bij het Bazel III voorstel. Dat is echter niet het geval. In dit artikel zullen de voorstellen voor liquiditeit niet verder worden behandeld. De Europese Commissie volgde op 26 februari 2010 met een (spiegelbeeldig) voorstel tot verdere aanpassing van de CRD waarin de voorstellen van het Bazels Comité om te komen tot Bazel III min of meer letterlijk zijn gevolgd.¹² Deze aanpassingen in de vorm van een voorstel tot het ontwerpen van een Europese richtlijn van het Europees Parlement en de Raad gaan door het leven als ‘CRD IV’. Ook naar aanleiding van de door de Europese Commissie georganiseerde consultatieronde zijn meer dan honderdvijftig reacties van instellingen, toezichhouders en overheden gekomen. De desbetreffende reacties zijn in een openbare zitting op 26 april 2010 besproken. De Europese Commissie zal naar ver-

luit een samenvatting van alle binnengekomen reacties op het consultatiedocument van 26 februari 2010 publiceren. De belangrijkste overeenstemming vanwege het Bazels Comité over de uitgangspunten van de aanpassingen van Bazel II is op 26 juli 2010¹³ bereikt in de Group of Governors and Heads of Supervision.¹⁴ De resultaten van de door het Bazels Comité georganiseerde impact analyse (de zogenaamde ‘Quantitative Impact Study’), die in het najaar wordt afgerond, dienen nog te worden beoordeeld. Ook dient het commentaar op het laatste technische consultatiedocument over procyclische maatregelen, dat in juli 2010 werd gepubliceerd¹⁵, nog te worden verwerkt. Met deze twee laatste

5. Richtlijn 2009/111/EG geldt daarbij als het belangrijkste document, doch in de aanpassingen van de nationale wetgeving in het kader van CRD II worden ook meegenomen de bepalingen van Richtlijn 2009/83/EG van de Europese Commissie van 27 juli 2009 tot wijziging van bepaalde bijlagen bij Richtlijn 2006/48/EG wat een aantal technische voorschriften inzake risicobeheer betreft, *Pb.EU* van 28 juli 2009, L. 196, p. 14-21, en Richtlijn 2009/27/EG van de Europese Commissie van 7 april 2009 tot wijziging van bepaalde bijlagen bij Richtlijn 2006/49/EG wat een aantal technische voorschriften inzake risicobeheer betreft, *Pb.EU* van 8 april 2009, L. 94, p. 97-99.
6. Zie W.J. Horsten, Rondom het nieuws, Naar een gemeenschappelijke EU-definitie van Tier I hybrids-vervolg, *FR* 2009, p. 430-432, en E.P.M. Joosen, Aanpassingen van de Capital Requirements Directive voor het originate-to-distribute model bij securitisaties, *FR* 2009, p. 69-80.
7. De ‘handelsportefeuille’ is de portefeuille financiële instrumenten die banken en beleggingsondernemingen aanhouden voor eigen rekening en risico en waarmee winsten worden beoogd door het gebruik maken van marktarbitrage.
8. Voorstel van de Europese Commissie van 13 juli 2009 voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG wat betreft de kapitaalvereisten voor de handelsportefeuille en voor hersecuritisaties, alsook het bedrijfseconomisch toezicht op het beloningsbeleid, COM (2009) 362 (definitief).
9. E.L.M. van Kranenburg, Ontwikkelingen in het (beheerst) beloningsbeleid, *FR* 2009, p. 407-415.
10. BCBS, Strengthening the Resilience of the Banking Sector, Consultative Document, December 2009, te raadplegen via www.bis.org.
11. BCBS, december 2009, te raadplegen via www.bis.org.
12. Zie: Commission Services staff working document Possible further changes to the Capital Requirements Directive, 26 februari 2010, http://ec.europa.eu/internal_market/consultations.
13. Persbericht vanwege de Bank of International Settlements, The Group of Governors and Heads of Supervision reach broad agreement on Basel Committee capital and liquidity reform package, 26 juli 2010, te samen met de Annex te raadplegen via www.bis.org. Het akkoord is bereikt met instemming van alle aan het Bazels Comité participerende landen, behoudens Duitsland dat vooralsnog een voorbehoud heeft gemaakt.
14. Het orgaan dat het werk van het Bazels Comité superviseert en besluiten kan nemen namens het Bazels Comité.

projecten naderen de voorbereidende werkzaamheden van het Bazels Comité voor Bazel III hun einde.¹⁶ Het is de verwachting dat de Europese Commissie kort na de publicatie van de definitieve Bazel III teksten in het najaar van 2010 zal komen met definitieve teksten voor CRD IV.

2. Samenhang met andere voorstellen van het Bazels Comité en de Europese Commissie

Een veelgehoorde klacht uit de praktijk is dat zo langzamerhand het zicht verloren raakt op de vele voorstellen en documenten die de afgelopen twee jaar zijn uitgebracht door het Bazels Comité en door de Europese Commissie. Daarbij komt dat in een aantal gevallen ook andere gezaghebbende internationale en nationale organisaties met voorstellen komen die, al dan niet ogenschijnlijk, op dezelfde materie ingaan als in het voorstel voor Bazel III en CRD IV. Wat nog meer aan de verwarring bijdraagt, zijn de potentiële conflicten die liggen besloten in de verschillende officiële voorstellen die door internationale en nationale wet- en regelgevers worden gedaan ter vaststelling van nieuwe wet- en regelgeving. Zo is zonder enige twijfel sprake van een conflict tussen de voorstellen die in CRD II zijn gedaan tot vaststelling van nieuwe regels voor het door banken aan te houden *Tier 1* kapitaal en de voorstellen die in Bazel III (en derhalve CRD IV) liggen besloten. Dat geldt vooral wat betreft de voorstellen voor hybride kapitaalinstrumenten en de erkenning van deze instrumenten voor opname in het *Tier 1* gedeelte van het toetsingsvermogen van banken (en via de CRD ook voor beleggingsondernemingen).¹⁷

Ter verduidelijking voor de lezer volgt hierbij eerst een vergelijkende matrix (als bijlage achter dit artikel opgenomen op p. 192) van de verschillende voorstellen die de afgelopen twee jaar zijn gedaan door het Bazels Comité en de Europese Commissie op het vlak van kapitaaltoereikendheid van banken en beleggingsondernemingen, de plaats waar deze voorstellen hun weg hebben gevonden en de verwachte inwerkingtredingsdatum.

Zoals in de inleiding van dit artikel is opgemerkt, zullen de diverse (soms conflicterende) voorstellen in de diverse documenten uitsluitend worden besproken voor zover deze voorkomen in Bazel III en CRD IV. Dat houdt in dat voorbijgegaan wordt aan de diverse andere voorstellen van het Bazels Comité en de Europese Commissie en aan bestaande wet- en regelgeving die op het vlak van kapitaaltoereikendheid van banken inmiddels is vastgesteld. Evenmin zullen in dit artikel de voorstellen van het Bazels Comité worden besproken betreffende de verdere regulering van zogenaamde 'systeembelangrijke banken', '*contingent capital*' en de kapitaaloeslag voor 'systeembelangrijke banken'. Voorts zal, vanwege de sterk technische aard van deze materie, een van de belangrijke hoofdstukken uit Bazel III en CRD IV, namelijk de voorstellen tot aanpassing van de regels voor de kapitaaltoereikendheid voor het wederpartijrisico bij onderhands verhandelde derivaten (OTC-derivaten) niet worden besproken.

3. Waarom komt er een Bazel III akkoord?

Vooraleer in te gaan op de detailonderdelen van het Bazel III akkoord, is het zinvol om eerst de algemene achtergronden van de voorstellen van het Bazels Comité te bespreken. Het Bazel III akkoord vormt in de optiek van het Bazels Co-

mité slechts een onderdeel van het volledige pakket maatregelen dat wordt voorgesteld om banken weerbaar te maken tegen economische tegenslagen en ontwikkelingen op de financiële markten. Hierdoor zou in de toekomst voorkomen moeten worden dat er een te grote kans bestaat dat problemen in de financiële sector meteen gevolgen hebben voor andere onderdelen van de economie. Het Bazels Comité verwoordt het als volgt:

*'The objective of the Basel Committee's reform package is to improve the banking sector's ability to absorb shocks arising from financial and economic stress, whatever the source, thus reducing the risk of spillover from the financial sector to the real economy.'*¹⁸

Uiteraard moet het belangrijkste motief van het Bazels Comité worden gezocht in de ontwikkelingen in de financiële markten sinds de kredietcrisis die in de zomer van 2007 ontstond. Binnen de verschillende internationale organisaties en politieke organen bestaat er sinds enige tijd consensus dat banken beter opgewassen zouden moeten zijn tegen het ontstaan van een crisis op de financiële markten. Daarmee moet onder meer worden voorkomen dat overheden te hulp dienen te schieten met reddingoperaties die ten laste gaan van de nationale begrotingen van de desbetreffende landen. De respons van het Bazels Comité door middel van fundamentele aanpassingen van het Bazel II akkoord werd met name bepleit door de Amerikaanse en Europese politiek verantwoordelijken. In feite behelst het in december 2009 door het Bazels Comité gepubliceerde document de door verschillende internationale organisaties bepleitte algehele ommekeer in het denken over regelgeving voor het toezicht op de kapitaaltoereikendheid van banken. De tot aan het document van december 2009 ontwikkelde voorstellen vanwege het Bazels Comité (en als gevolg daarvan door de Europese en Amerikaanse overheden overgenomen maatregelen) op het gebied van risicobeheer door banken werden als onvoldoende

15. BCBS, *Countercyclical capital buffer proposal*, Consultative document van juli 2010, te raadplegen via www.bis.org.
16. Daarbij komt nog de met een brief van 30 juni 2010 van het BCBS aangevangen discussie die het Bazels Comité voert met de *International Accounting Standards Board* betreffende regels voor het voorzieningenbeleid van banken, met name de bevestiging van de regels dat voorzieningen dienen te worden getroffen voor verwachte verliezen en niet slechts voor gerealiseerde verliezen.
17. Dat noopte De Nederlandsche Bank om op 16 februari 2010 in het Pre-consultatiedocument voor de CRD II implementatie op te merken: 'De situatie rond hybrids en de aanpassing van deze Regeling is complex om een aantal redenen: 1. De CRD II wijzigingen met betrekking tot hybride kapitaalinstrumenten hebben naar verwachting een korte levensduur, waarbij de markt, voor regels op dit gebied, anticipeert op voorstellen vanuit het BCBS. Het BCBS verwijst op zijn beurt voor de uitgifte van nieuwe hybride kapitaalinstrumenten naar nog nader in te vullen regels voor grandfathering, die naar verwachting pas in het najaar van 2010 bekend zullen worden; [...]' Zie: Preconsultatie CRD II Implementatie in toezichthouderregelingen DNB, www.toezicht.dnb.nl.
18. BCBS, *Strengthening the Resilience of the Banking Sector*, t.a.p., p. 1.

beschouwd en teveel als noodverband voor enkele evidente problemen die binnen de financiële markten waren gesignaleerd.

Een duidelijke politieke opvatting waarin in Europees verband werd aangedrongen op de aanpassing van Bazel II is te lezen in het rapport van de 'High Level Group on Financial Supervision in the EU' onder voorzitterschap van de heer De Larosière, waarbij deze groep aan de Europese Commissie aanbeveelt:

'Against this background, the Group is of the view that the review of the Basel 2 framework should be articulated around the following elements:

- The crisis has shown that there should be more capital, and more high quality capital, in the banking system, over and above the present regulatory minimum levels. Banks should hold more capital, especially in good times, not only to cover idiosyncratic risks but also to incorporate the broader macro-prudential risks. The goal should be to increase minimum requirements. This should be done gradually in order to avoid procyclical drawbacks and an aggravation of the present credit crunch.

- The crisis has revealed the strong pro-cyclical impact of the current regulatory framework, stemming in particular from the interaction of risk-sensitive capital requirements and the application of the mark-to-market principle in distressed market conditions. Instead of having a dampening effect, the rules have amplified market trends upwards and downwards - both in the banking and insurance sectors.¹⁹

Ten eerste is hierin te lezen dat de groep meent dat de huidige normen voor het aanhouden van 'regulatoir kapitaal', dat strekt tot absorptie van verliezen, moeten worden herzien zodanig dat er door banken een hoger kapitaal van betere kwaliteit wordt aangehouden. In feite raakt deze aanbeveling aan de sinds 1988 geldende Bazel I norm van 8% minimum toetsingsvermogen die banken aan dienen te houden. Deze ratio wordt berekend door kwalificerende delen van het eigen en vreemd vermogen van een bank te delen door het geheel van risico gewogen activa. De aanbevelingen van De Larosière strekken met name tot verbetering van de 'teller' van deze solvabiliteitsnorm. Bovendien strekken de aanbevelingen tot herziening van het principe dat de solvabiliteit slechts wordt aangehouden voor het risico dat banken lopen ten aanzien van verliezen die zij kunnen lijden in de door hen gehouden activa (leningen, hypotheekportefeuilles, posities in derivaten en dergelijke). Deze verliezen worden aangeduid met 'idiosyncratic risks'.²⁰ Naast de kapitaalvereisten voor deze risico's dient eveneens kapitaal aangehouden te worden voor meer op macro-economische omstandigheden gerichte potentiële verliezen die voortvloeien aan de individuele omstandigheden of individuele aard van de desbetreffende posities op de bankbalans.

De Larosière constateerde voorts dat het Bazel II akkoord leidde tot het ontwikkelen van risicobeheersingsystemen die gericht zijn op de bestrijding van 'daadwerkelijke' risico's, dat wil zeggen een betere risicosensitiviteit kenden dan Bazel I. Desondanks is er in de huidige opzet van Bazel II sprake van onvoldoende adequate regels die banken stimuleren om op gepaste momenten (dat wil zeggen in economisch voorspoedige tijden), zorg te dragen voor voldoende buffers die konden worden benut in slechte tijden. Met name

ligt hierin kritiek besloten op de mate waarin banken, gezien de risicosensitieve beheersingsmaatregelen die op grond van Bazel II dienen te worden getroffen, in staat zijn om tijdig te reageren op ontwikkelingen in de financiële markten. Het principe van het vormen van kapitaalbuffers op basis van risicosensitieve modellen wordt daardoor niet van de hand gewezen; veeleer bepleit De Larosière dat deze modellen een betere reactiesnelheid dienen te hebben.

Bovendien leidde Bazel II tot averechtse effecten bij het ontwikkelen van problemen in de financiële sector, met andere woorden regels die bestemd waren om een gunstig effect te hebben op kapitaalbuffers in het geval van economische teruggang, leidden tot een acceleratie van de problemen in plaats van een demping daarvan. Dat laatste speelde met name in het geval van posities in financiële instrumenten die banken aanhouden in de zogenaamde handelsportefeuille, dat wil zeggen de portefeuille die de bank aanhoudt voor eigen rekening en risico en de waardering daarvan tegen *mark-to-market*²¹ principes.

In de reacties op het consultatiedocument van december 2009 ziet men dat er met gemengde gevoelens wordt gereageerd door instellingen en organisaties afkomstig uit werelddelen waar de effecten van de financiële crisis minder hard zijn aangekomen in de lokale financiële sector. Dat geldt bijvoorbeeld voor jurisdicties als Canada, Australië en de Volksrepubliek China. Ondanks dat in de groep van circa honderdvijftig landen die Bazel II hebben omarmd en geïmplementeerd verschillende opvattingen bestaan over de noodzaak tot algehele herziening van Bazel II, is het vanwege de invloed van de Amerikaans en Europese beleidsmakers dat de voorstellen van december 2009 thans ter tafel liggen. Het is vanuit dat perspectief ook begrijpelijk, dat het niet lang heeft geduurd vooraleer de Europese Commissie kwam met de teksten voor CRD IV. Veel van de teksten van het voorstel van de Europese Commissie zijn min of meer gelijkkluidend aan de teksten van het Bazels Comité. De Europese Commissie meende met het lanceren van de teksten voor CRD IV een duidelijke respons te geven op de politieke druk die binnen de Europese Unie bestaat om te komen

19. Rapport van de Commissie De Larosière van 25 februari 2009, p. 16-17, te raadplegen via: http://ec.europa.eu/internal_market.
20. Idiosyncratische eigenschappen zijn gericht op de individuele omstandigheden en individuele aard. In deze context betekent dit bijvoorbeeld het risico ten aanzien van een positie op een individuele debiteur of bijvoorbeeld het risico ten aanzien van een homogene portefeuille vorderingen die qua risico's (bijvoorbeeld het terugbetalingrisico) gelijkkluidende kenmerken kent.
21. Het *mark-to-market* principe is voor banken en beleggingsondernemingen ingevoerd in 1998 bij de vaststelling van de regels voor solvabiliteit voor het marktrisico, namelijk het risico dat een bank of beleggingsonderneming loopt indien een door haar gehouden positie in de handelsportefeuille of in het bankboek, als gevolg van problemen in de verhandelbaarheid op de markten of als gevolg van dalende of opgaande marktprijzen leidt tot een verlies. *Mark-to-market* is de dynamische waarderingstechniek (gebaseerd op de principes van *fair value* accounting) die (meestal op dagbasis) moet worden gemaakt om het risico dat banken of beleggingsondernemingen lopen op posities te kwantificeren.

tot aanpassing van de *Capital Requirements Directive*. Sailant is dat het vanwege de lobby van enkele Europese grootbanken is geweest, dat het Bazels Comité eind juli 2010 heeft besloten tot een verzachting van de voorstellen van december 2009. Op welke wijze een en ander zal neerslaan in de teksten van CRD IV is op dit moment onduidelijk. In dit artikel wordt vooralsnog uitgegaan van de teksten van CRD IV zoals die in februari 2010 zijn gepubliceerd. In de navolgende paragrafen wordt op drie van de vier belangrijkste hoofdstukken van Bazel III en CRD IV ingegaan.

4. Voorstellen ter verbetering van bankkapitaal

Als gevolg van de noodzaak de grootst gemene deler te beschrijven die kan worden toegepast in de meer dan honderdvijftig landen waarin Bazel II wordt toegepast, is het kapitaalakkoord momenteel weinig directief als het gaat om het definiëren van de constituerende elementen van het bankkapitaal. Dominante concepten uit de regels van Bazel II zijn bovendien uitsluitend relevant voor enkele Anglo-Amerikaanse rechtstelsels. Zo kent Bazel II een beschrijving van datgene dat het 'Tier 1' kapitaal behelst. *Tier 1* bestaat uit 'equity capital' en 'disclosed reserves'. Onder *equity capital* wordt dan weer verstaan: 'issued and fully paid ordinary shares/common stock and non-cumulative perpetual preferred stock (curs. EPMJ)'. Het laatste element van deze definitie is niet relevant voor de meeste (continentale) Europese jurisdicties. Bazel II werkt daarom vooral met de omschrijving van karakteristieken van het bankkapitaal. Zo wordt in de tekst van het akkoord ten aanzien van het 'Core Capital', dat wil zeggen het kapitaal dat tot de beste kwaliteit van het bankkapitaal behoort en wordt aangeduid als 'Tier 1', geconcludeerd dat het daarbij gaat om het volgende:

*'This key element of capital is the only element common to all countries' banking system; it is wholly visible in the published accounts and is the basis on which most market judgments of capital adequacy are made; and it has a crucial bearing on profit margins and the bank's ability to compete.'*²²

In de Herziene Richtlijn Banken gelden op dit vlak duidelijker op de Europese rechtscultuur en stelsels van rechtspersonenrecht toegesneden bepalingen. Desondanks zijn de teksten van deze richtlijn ook weer het resultaat van compromissen waarmee de verschillende rechtstelsels van de lidstaten van de Europese Unie dienden te worden geacommodeerd.²³ Wat in de teksten van de artikelen 57 en volgende van de Herziene Richtlijn Banken ontbreekt is, anders dan in Bazel II, een bevestiging van de eigenschappen waaraan regulatorisch bankkapitaal (ook wel aangeduid als het 'toetsingsvermogen') dient te voldoen. Door een opsomming van alle in de Europese Unie voorkomende 'kapitaalelementen' in de richtlijn op te nemen, wordt verondersteld dat deze kapitaalelementen de eigenschappen bezitten waaraan het desbetreffende onderdeel van het bankkapitaal moet voldoen. Het Europese recht is met andere woorden directief als het gaat om de opsomming van de elementen van de bankbalans die in het toetsingsvermogen kunnen worden opgenomen, maar onduidelijk als het gaat om de eigenschappen waaraan deze kapitaalelementen moeten voldoen.

In het Nederlandse stelsel is in het Besluit prudentiële regels Wft ('Bpr') gekozen voor de Europese systematiek, waarbij enerzijds enkele voor het Nederlandse recht vreemde of

niet-bestaande concepten die in de Herziene Richtlijn Banken zijn opgenomen achterwege zijn gelaten en anderzijds enkele voor het Nederlandse recht typische elementen zijn opgenomen als kwalificerende bestanddelen van het toetsingsvermogen. Zie hiervoor de in art. 91 Bpr opgenomen omschrijving van het 'kernkapitaal', ofwel het *Tier 1* kapitaal. Tot het kernkapitaal behoort met name het geplaatste en gestorte deel op gewone aandelen en de ingehouden winstreserves. Zie voorts art. 92 Bpr voor de omschrijving van het aanvullend kapitaal, ofwel het 'Tier 2' kapitaal. Tot het aanvullend kapitaal behoren met name langlopende achtergestelde leningen, dat wil zeggen leningen met een looptijd van tenminste vijf jaar. Zie ten slotte art. 93 Bpr voor de omschrijving van het overig kapitaal, ofwel het 'Tier 3' kapitaal. Tot het overige kapitaal behoren met name de kortlopende achtergestelde leningen, dat wil zeggen leningen met een looptijd tussen de twee en vijf jaar.

Mede om de onderlinge vergelijkbaarheid van door banken gerapporteerde niveaus van bankkapitaal te verbeteren en om te vermijden dat regels van individuele jurisdicties de algehele kwaliteit van het bankkapitaal ondermijnen, wordt in Bazel III voorgesteld om duidelijker regels te ontwerpen voor het definiëren van het regulatorische bankkapitaal. De hoofdregele van het Bazel III akkoord zijn verwoord in de volgende beginselen:

- *Gewoon aandelenkapitaal* geldt als het meest solide element van het kernkapitaal van banken. Het geldt als het gedeelte van het bankkapitaal leidend tot de meest achtergestelde positie van de bankcrediteur (lees: aandeelhouder). Het geeft de meeste flexibiliteit ten aanzien van de keuze van de bank om al dan niet dividenden betaalbaar te stellen of andere uitkeringen aan de crediteuren te doen. Het gewone aandelenkapitaal kent ook geen uiterste vervaldatum waarop de crediteur dient te worden terugbetaald. Het Bazel III akkoord zal deze elementen opnemen als verplichte kenmerken waaraan het gewone aandelenkapitaal dient te voldoen;
- *Andere elementen van het kernkapitaal* anders dan gewoon aandelenkapitaal, dienen eveneens te voldoen aan de kenmerken waaraan gewoon aandelenkapitaal moet voldoen. Het moet de bank in staat stellen om 'going concern', dat wil zeggen buiten insolventiesituaties, jegens de desbetreffende crediteuren het recht uit te oefenen om zowel ten aanzien van de hoofdsom als ten aanzien van de tussentijdse (dividend-)uitkeringen volledig flexibel te zijn en, waar nodig, de uitoe-

22. BCBS, *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards*, t.a.p., nr. 49 (i).

23. In de Herziene Richtlijn Banken wordt door middel van complexe verwijzingen naar, onder meer, Richtlijn 86/635/EEG van de Raad van 8 december 1986 betreffende de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van banken en andere financiële instellingen, *Pb. EEG*, van 31 december 1986, L. 372, p. 1-17, een kader gecreëerd voor de opname van bepaalde onderdelen van de bankbalans in het regulatorische kapitaal. Deze methodiek leidt echter tot een toepassing van regels uitsluitend voor banken die de rechtsvorm van een vennootschap hebben. Voor coöperaties en andere rechtsvormen diende dan een afzonderlijke lijst van 'elementen van het bankkapitaal' te worden gegeven.

fening van de rechten van crediteuren op te schorten zonder dat zulks leidt tot een situatie waarin de bank in staat van insolventie komt te verkeren. Om die redenen worden bepaalde innovatieve (hybride) kapitaalinstrumenten in de toekomst niet langer toegelaten als *Tier 1* kapitaal, terwijl deze op grond van de bestaande regels²⁴ tot het beloop van bepaalde limieten wel zijn toegestaan²⁵;

- Banken dienen bovendien opname van vermogensbestanddelen die niet gelden als gewoon aandelenkapitaal in het kernkapitaal tot het uiterste beperken en hiervoor komen afzonderlijke limieten die het Bazels Comité nog dient te formuleren;

- De regeling omtrent *vermindering van het kapitaal met aftrekposten*²⁶ dient op wereldwijde basis te worden geharmoniseerd. Bij dergelijke aftrekposten moet men denken aan het belang van een bank in een andere financiële onderneming, de achtergestelde leningen die door een bank zijn verleend aan een andere bank waarin een significante deelneming wordt gehouden, securitisatieposities waaraan een risicogewicht van 1250% moet worden toegekend (bijvoorbeeld de *'first loss positivities'*) en die niet reeds zijn verdisconteerd in het geheel van risico gewogen activa en dergelijke meer. De huidige regels waarbij aftrek voor 50% plaatsvindt van het *Tier 1* en voor 50% van het *Tier 2* vermogen van instellingen, zal worden gewijzigd in de regel dat de aftrek steeds volledig ten laste gaat van het kernkapitaal (derhalve van *Tier 1*) (met name van het geplaatste en gestorte deel van de gewone aandelen van de bank);

- De vereisten ten aanzien van het *aanvullend kapitaal* (*'Tier 2'*) worden aangescherpt, zodat het geheel van vermogensbestanddelen dat in aanmerking komt voor opname in het *Tier 2* kapitaal zal verkleinen. Met andere woorden, de mogelijkheid om kapitaaltoereikendheid te realiseren door middel van aanvullend kapitaal (met name moet daarbij gedacht worden aan middellange termijn achtergestelde leningen) zal afnemen. De consequentie hiervan is dat hogere eisen worden gesteld aan de omvang van het kernkapitaal, hetgeen met name zal leiden tot de noodzaak het geplaatste en volgestorte (gewone) aandelenkapitaal te verhogen. De bestaande onderverdeling van het *Tier 2* kapitaal, zoals dat bijvoorbeeld in Europa wordt gehanteerd door de onderverdeling in het 'hogere aanvullend kapitaal (*'Upper Tier 2'*)' en het 'lager aanvullend kapitaal (*'Lower Tier 2'*)', zal worden afgeschaft om de onderlinge vergelijkbaarheid van de toegelaten *Tier 2* kapitaal-elementen op wereldwijde basis te verbeteren. Het *Tier 2* kapitaal wordt bovendien geïnclassificeerd als het kapitaal van de bank dat wordt aangewend voor het bestrijden van verliezen in een *'gone concern'* situatie.²⁷ Met andere woorden, voor de toets of een bank bestand is tegen insolventie, zal het *Tier 2* kapitaal een zwakkere rol spelen en zal het *Tier 1* (*'going concern'*) kapitaal de beslissende factor vormen;

- Het overige kapitaal (*'Tier 3'*) dat in de huidige regels mag worden aangehouden als buffer voor verliezen in de handelsportefeuille wordt in het geheel afgeschaft. Dit betekent dat kortlopende achtergestelde leningen aan banken niet langer zullen kunnen kwalificeren als onderdeel van het toetsingsvermogen;

- De publicatieverplichtingen van banken ten aanzien van de samenstelling van het toetsingsvermogen bestaande uit het *Tier 1* en het *Tier 2* gedeelte worden aanzienlijk aangescherpt. Zo zullen banken verplicht zijn om ten aanzien van alle vermogensbestanddelen de juridische voorwaarden te publiceren die ten grondslag liggen aan de verschillende uitgegeven elementen van het toetsingsvermogen. Ook dienen alle aftrekposten in kaart te worden gebracht en alle onderlinge limieten en minima van het toetsingsvermogen;

- De huidige limieten voor het *Tier 1* kapitaal en het *Tier 2* kapitaal worden grondig herzien. Momenteel geldt bijvoorbeeld de limiet dat het *Tier 2* kapitaal ten hoogste 50% van het *Tier 1* kapitaal mag zijn. In het nieuwe systeem wordt aan het *Tier 1* kapitaal een duidelijk minimum toegekend, zodat de hoogte van het *Tier 1* kapitaal niet langer afhankelijk kan worden gesteld van de omvang van het *Tier 2* kapitaal. Zolang het *Tier 1* kapitaal voldoet aan de minimale omvang die daaraan wordt gesteld, wordt de limiet dat het *Tier 2* kapitaal het *Tier 1* kapitaal niet te boven mag gaan afgeschaft.

In een samenvattend overzicht (als bijlage II opgenomen aan het eind van dit artikel op p.193) wordt door het Bazels Comité het voorstel tot herdefiniëring van de eisen aan en de

-
24. Zie hieromtrent de huidige Nederlandse regels opgenomen in de Regeling gelijkstelling hybride instrumenten met eigenvermogensbestanddelen van DNB van 11 december 2007, *Stcrt.* 2007, nr. 247, en de regels van Richtlijn 2009/111/EG waarmee in Europees verband het lang bevochten akkoord omtrent erkenning van deze innovatieve (hybride) instrumenten is neergelegd.
  25. Zie hieromtrent het BCBS dat betoogt: *'Innovative' features such as step-ups, which over time have eroded the quality of Tier 1, will be phased out. The use of call options on Tier 1 capital will be subject to strict governance arrangements which ensure that the issuing bank is not expected to exercise a call on a capital instrument unless it is in its own economic interest to do so. Payments on Tier 1 instruments will also be considered a distribution of earnings under the capital conservation buffer proposal (see Section II.4.c.). This will improve their loss absorbency on a going concern basis by increasing the likelihood that dividends and coupons will be cancelled in times of stress'*, BCBS, *Strengthening the resilience of the banking sector*, t.a.p., nr. 77.
  26. Ook wel aangeduid met 'prudentiële filters'.
  27. Met de uitdrukking *'gone concern'* wordt bedoeld dat het kapitaalinstrument niet leidt tot verliesabsorptie terwijl de bank nog *'going concern'* is, maar dat de verliesabsorptie in feite pas plaatsvindt nadat de bank in staat van insolventie komt te verkeren. Met andere woorden de desbetreffende houder van het desbetreffende kapitaalinstrument zal op grond van de contractvoorwaarden van het desbetreffende instrument pas eerst nadat zich een insolventiesituatie voordoet een korting of afschrijving van rente en/of hoofdsom moeten accepteren. De bank zal dan in zo'n geval niet meer *'going concern'* zijn, maar in liquidatiefase verkeren.
  28. BCBS, *Strengthening the resilience of the banking sector*, t.a.p., nr. 85.

structuur van het bankkapitaal (in vrije vertaling naar het Nederlands) weergegeven.²⁸

Voor ieder van de hiervoor weergegeven elementen uit de samenvatting van het voorstel van het Bazels Comité worden in het Bazel III document van december 2009 uitvoerige criteria opgenomen. Zo worden ten aanzien van 'gewone aandelen' als onderdeel van het 'gewoon eigen vermogen' veertien eigenschappen gedefinieerd waaraan dit bestanddeel van het toetsingsvermogen dient te voldoen. Deze eigenschappen kunnen afwijken van de juridische rechten en verplichtingen die in een bepaalde jurisdictie aan de desbetreffende aandeelhouder zijn gegeven. Indien dat het geval is, zal een gewoon aandeel uitgegeven door een bank niet mogen worden opgenomen in het regulatoire bankkapitaal. Deze extreme gedetailleerdheid bij het formuleren van de eigenschappen van de verschillende componenten van het bankkapitaal is een fundamentele wijziging ten opzichte van Bazel II. Zoals hiervoor is betoogd gaf Bazel II nauwelijks enige richting ten aanzien van de desbetreffende eigenschappen van bankkapitaal en werd het aan de desbetreffende nationale wet- en regelgever overgelaten om ten aanzien hiervan de criteria te formuleren.

Ook voor de Europese regelgeving is het voorstel van het Bazels Comité een grote verandering. In de Herziene Richtlijn Banken komt uitsluitend een opsomming voor van de verschillende vermogensbestanddelen die in aanmerking komen voor opname in het bankkapitaal. Een beschrijving van de eigenschappen waaraan deze vermogensbestanddelen dienen te voldoen ontbreekt. Het is mede als gevolg van deze grote verandering die het Bazels Comité bepleit, dat ook het Europese stelsel grote wijzigingen zal ondergaan. Anders dan voorheen lijkt het er op dat de Europese Commissie thans nauwgezet de voorstellen van het Bazels Comité zal volgen. In het consultatiedocument van februari 2010 is, op een enkel niet significant detail na²⁹, de tekst van het consultatiedocument van december 2009 van het Bazels Comité nauwgezet gevolgd.³⁰ Dat zal er toe leiden dat de onderlinge vergelijkbaarheid van de toereikendheid van het kapitaal van Europese banken en banken met hoofdkantoren op andere continenten zal verbeteren. Maar het zal ook de onderlinge vergelijkbaarheid van het bankkapitaal van Europese banken zelf verbeteren, omdat de criteria voor het bankkapitaal in de Europese Unie identiek zullen zijn.

Voor de interpretatie van de toereikendheid van het kapitaal zal men minder afhankelijk zijn van de wijze waarop het nationale recht van de desbetreffende lidstaat de rechten en verplichtingen van de bank en de wederpartijen van de bank die het bankkapitaal verschaffen definieert. Volledigheidshalve dient nog te worden vermeld, dat de voorstellen van de Europese Commissie te zijner tijd zowel zullen gelden voor banken als voor beleggingsondernemingen. De laatste categorie financiële ondernemingen is door de reikwijdtebepalingen van de Herziene Richtlijn Banken en de Herziene Richtlijn Kapitaaltoereikendheid aan identieke regels onderworpen als banken, behoudens de regels voor de solvabiliteit voor het kredietrisico indien het gaat om 'reguliere' kredietverschaffing. Beleggingsondernemingen plegen niet een zelfstandig kredietbedrijf te voeren, behoudens kredietverschaffing in het kader van effectenbeleggingen. Bazel III daarentegen geeft uitsluitend regels voor banken. Een en ander betekent dat binnen de Europese Unie de regels van Bazel III (zoals thans ook het geval is voor Bazel II) een breder

bereik zullen hebben dan elders in de wereld waar Bazel III zal worden toegepast.³¹

5. Leverage ratio

Het tweede belangrijke hoofdstuk van Bazel III en CRD IV betreft de regels betreffende een maximum leverage ratio van 3%³² voor banken. Dit voorstel ontmoette in de consultatieronden de meeste weerstand. Het motief van het Bazels Comité en van de Europese Commissie om te komen tot een leverage ratio houdt verband met de wens om excessieve kredietverschaffing door banken tegen te gaan voor zover deze kredietverschaffing niet gepaard gaat met het aanhouden van adequate kapitaalbuffers. Het Bazels Comité betoogt:

'One of the underlying features of the crisis was the build up of excessive on- and off balance sheet leverage in the banking system. In many cases, banks built up excessive leverage while still showing strong risk based capital ratios. During the most severe part of the crisis, the banking sector was forced by the market to reduce its leverage in a manner that amplified downward pressure on asset prices, further exacerbating the positive feedback loop between losses, declines in bank capital, and contraction in credit availability'.³³

Zoals hieruit blijkt staat de gedachte van het introduceren van een leverage ratio los van de maatregelen die worden genomen om tot een betere kwaliteit en transparantie van bankkapitaal te komen zoals deze in voorafgaande paragraaf zijn besproken. De toezichhouders zien het opbouwen van overmatige leverage door banken als een afzonderlijk probleem dat niet (alleen) kan worden bestreden met de verhoging van kapitaaleisen voor risico gewogen posten. Immers, in de praktijk was gebleken dat een bank zeer wel aan de vereisten voor kapitaaltoereikendheid kon voldoen en des-

29. Zo wordt, zonder dat dit een inhoudelijk verschil behelst, de technische aanduiding 'Common Equity' uit het Bazel III voorstel in het Europese consultatiedocument aangegeven als 'Core Tier 1 – Common Equity' en het begrip 'Additional Going-Concern Capital' uit Bazel III als 'Non-Core Tier 1 – Hybrid Capital'.

30. Zie: *Commission Services staff working document Possible further changes to the Capital Requirements Directive*, 26 februari 2010, t.a.p. p. 14 e.v.

31. Zie voor een uitvoerige bespreking van de huidige (Bazel II) regels voor beleggingsondernemingen: F.M. Schlingmann, 'Prudentieel toezicht', Hoofdstuk 4 in het 'Handboek Beleggingsondernemingen', Deel 51, *Serie Onderneming en Recht*, Kluwer (2009), p. 193-250.

32. Dit is het op 26 juli 2010 door het BCBS gecommuniceerde percentage voor de leverage ratio. In de aanloop naar het noemen van dit getal werd vaak het hogere percentage van 5 genoemd dat in de Amerikaanse regelgeving wordt gehanteerd. Zie: de Annex bij het Persbericht vanwege de Bank of International Settlements, The Group of Governors and Heads of Supervision reach broad agreement on Basel Committee capital and liquidity reform package, 26 juli 2010, te samen met de Annex te raadplegen via www.bis.org.

33. BCBS, *Strengthening the resilience of the banking sector*, t.a.p., nr. 202.

ondanks een excessieve leverage in de bankbalans had opgebouwd. Dit kon bijvoorbeeld plaatsvinden doordat banken het kredietrisico van bepaalde *off balance* posten³⁴ binnen de regels van het Bazel II akkoord lager inschatten. Een ander voorbeeld betreft aan de bank verschaftte zekerheden, bijvoorbeeld verpande of verhypothekerde goederen of garanties van derde partijen. Op grond van de risicosensitieve regels van Bazel II mag een bank het effect van dergelijke zekerheden (op voorzichtige wijze) laten gelden als een kredietrisicoverminderende omstandigheid, waardoor voor dergelijke posten minder kapitaal hoeft te worden aangehouden. In een normaal functionerende markt leidt een dergelijke waardering van het kredietrisico niet tot problemen voor de bank. Uitwinning van de zekerheden leidt tot vermindering van openstaande verplichtingen, waardoor het kredietrisico van de bank daadwerkelijk is verlaagd. In een abnormaal functionerende markt moet de bank daarentegen soms overgaan tot grootschalige afboekingen op de waarde van het onderpand op een wijze die niet voorzienbaar is in de reguliere waarderingsmodellen.

In sommige gevallen was als gevolg van de verslechtering in de economische omstandigheden de bank verplicht om de achterliggende verplichtingen op te vangen. In zijn aard waren dergelijke risico's niet volledig ondervangen door de eisen aan kapitaaltoereikendheid voor risico gewogen balansposten, omdat de risicoweging in dergelijke gevallen op lagere getallen uitkwam (en soms zelfs op nul kon worden ingeschat) dan de zich uiteindelijk manifesterende verplichting van de bank in de uitzonderlijke omstandigheden van een forse crisis in de financiële markten. De introductie van een leverage ratio komt derhalve bovenop de regels voor het wegen van risico's en het aanhouden van voldoende kapitaal tegen de risico's die de bank in en buiten de balans loopt. De leverage ratio vult derhalve het risicosensitieve raamwerk voor kapitaaltoereikendheid van Bazel II, en na aanvaarding ervan, van Bazel III aan.

De leverage ratio zal worden berekend door het elimineren van de elementen van het risicosensitieve raamwerk voor kapitaaltoereikendheid. Daardoor zal de desbetreffende norm tot op zekere hoogte een forfaitaire kapitaaltoereikendheid creëren. De leverage ratio die het Bazels Comité voorstelt bestaat uit een breuk, waarvan de *teller* bestaat uit het *kapitaalelement* en de *noemer* bestaat uit alle, na toepassing van normaliseringsregels, *door de bank aangehouden activa*.

Voor het kapitaalelement sluit het Bazels Comité aan bij de definitie van het *Tier 1* kapitaal zoals die zal worden gegeven voor de doeleinden van de versterking van het regulatoire kapitaal. Met andere woorden, de definitie van kapitaal zoals besproken in de vorige paragraaf zal grotendeels ook gelden voor de berekening van de leverage ratio.

Voor de berekening van de normalisering van de totale positie in activa zullen enkele beginselen gelden. Deze komen neer op het volgende:

- Balansverplichtingen worden volledig meegenomen zonder dat rekening wordt gehouden met afschrijvingen of waardecorrecties;
- Fysieke of financiële zekerheden, garanties of kredietrisicovermindering instrumenten worden niet verdisconteerd in de waarde van het desbetreffende actief;
- Verrekening (*netting*) van posities is niet toegelaten, met andere woorden posities worden op bruto bedra-

gen, vóór verrekening, in de totale post activa opgenomen;

- Aftrekposten (prudentiële filters) voor de inschatting van de hoogte van het kapitaal voor solvabiliteitsdoeleinden worden op gelijke wijze meegenomen in de berekening van de leverage ratio;
- Buitenbalans posten (*off balance* posities) dienen volledig te worden meegenomen door toepassing van een 100% kredietrisico factor;
- Securitatieposities dienen te worden ingeschat volgens de toegepaste accountancy regels voor de waardering van balansposten en buitenbalans posten. Met andere woorden, risico overdracht als gevolg van een securitisatie wordt niet erkend;
- *Repurchase* (repos), *reverse repurchase* contracten en effectenfinanciering transacties worden ingeschat volgens de toegepaste accountancy regels voor de waardering van balansposten en buitenbalans posten. Met andere woorden, potentiële vorderingen op de wederpartij in dergelijke contracten en verschaftte zekerheden blijven (in de regel) buiten beschouwing;
- Geschreven/verkochte kredietprotectie wordt steeds op de volledige nominale waarde van de potentiële verplichting van de protectieverkoper ingeschat;
- Verplichtingen uit hoofde van derivaten worden gewaardeerd door toepassing van de meest conservatieve methoden die in het (Bazel II) raamwerk voor kapitaaltoereikendheid worden toegepast.³⁵

Zoals uit deze lijst blijkt geldt de leverage ratio als de meest verregaande basisnorm voor banken in het kader van het aanhouden van adequaat kapitaal. Alle elementen die in het raamwerk voor kapitaaltoereikendheid van Bazel II zijn ontworpen om de daadwerkelijke risico's van de bank in kaart te brengen, worden in feite geëlimineerd voor de berekening van het benodigde kapitaal voor de bank in het kader van de leverage ratio. De leverage ratio is daardoor een uiterst conservatieve maatregel die in zijn aard een grote verschuiving met zich meebrengt in het door banken gehanteerde model voor inschatting van risico's. Daarbij moet men zich bedenken dat in dit voorstel van het Bazels Comité ook traditionele, sinds de aanvaarding van het Bazel I akkoord in 1988, overeengekomen concepten voor de vermindering van het kredietrisico dat banken lopen overboord worden gezet. Van alle voorstellen in het Bazel III document van december 2009 is dit hoofdstuk dan ook het meest controversiële. De Europese Commissie heeft in het voorstel van februari 2010, de voorstellen in Bazel III grotendeels omarmd. Wel maakte de Commissie nog enkele voorbehouden. Anders dan het Bazels Comité behoudt de Commissie bijvoorbeeld een slag om de arm als het gaat om de definitie van kapitaal dat opgenomen wordt in de teller van de leverage ratio. De Commissie sluit daarbij niet uit dat uiteindelijk het kapitaal zal kunnen bestaan uit zowel het *Tier 1* als het *Tier 2* gedeelte van het toetsingsvermogen zoals dat als

-
34. Te denken valt aan het niet getrokken gedeelte van een geëmitteerde kredietlijn of de verplichting tot uitbetaling van bankgaranties.
  35. Zie: BCBS, *Strengthening the resilience of the banking sector*, t.a.p., nrs. 202-235.

gevolg van CRD IV zal worden geherdefinieerd.³⁶ De Europese Commissie besteedt ook aandacht aan de gevolgen van de alomvattende opname van alle activa in de noemer van de leverage ratio. Dat betekent immers dat ook hoogwaardige liquide middelen, bijvoorbeeld contante middelen of obligaties uitgegeven door zeer kredietwaardige debiteuren zoals centrale overheden, opgenomen moeten worden in de berekening van de totale activa positie. De Europese Commissie is echter beducht voor een dubbel telling van dergelijke activa in verband met de (niet in dit artikel besproken) nieuwe regels voor het toezicht op liquiditeiten beheer. Ook hieromtrent wordt door de Europese Commissie, anders dan het Bazels Comité, een slag om de arm gehouden.³⁷

6. Procyclische maatregelen

Het derde belangrijke hoofdstuk uit Bazel III en CRD IV betreft de complexe materie van procyclische maatregelen. In het kort komen deze maatregelen neer op de wens van de overheden en toezichthouders om in de regels voor kapitaal-toereikendheid van banken een stimulans in te bouwen dat banken in goede economische tijden anticiperen op slechte economische tijden. In de goede tijden zou extra kapitaal weggezet moeten worden dat de bank kan benutten als buffer indien de slechte economische tijden aanbreken. De voorstellen van het Bazels Comité vallen uiteen in een drietal elementen. Volledigheidshalve worden deze drie elementen kort aangestipt. Gezien de uiterst technische aard van deze materie wordt in dit artikel met dit korte signalement volstaan.³⁸

Het eerste element van de voorstellen betreft de wens om de wijze van toepassing van de regels van kapitaal-toereikendheid minder afhankelijk te maken van economische cycli (*Cyclicality of the minimum requirement*). Het komt er op neer dat nagedacht wordt over methoden om de toepassing van het risicosensitieve raamwerk van Bazel II beter bestand te maken tegen een plotselinge of een fundamentele economische crisis die in de regel niet verwerkt wordt in de risicomodellen van banken. Het Bazels Comité constateert dat het nog te vroeg is om de bestaande modellen van Bazel II te verwerpen omdat deze niet bestand zouden zijn tegen de werking van economische cycli. Immers, Bazel II gaat er nu juist van uit, zeker bij banken die het zogenaamde *Internal Risk Based* model hanteren, dat banken rekening houden met de variaties die kunnen optreden in de kans op wanbetaling (de 'probability of default' of 'PD') naarmate de economie verslechtert. Banken worden op grond van de toepasselijke Bazel II regels bij de berekening van het bedrag waaruit het kredietrisico op debiteuren bestaat reeds geacht rekening te houden met de mogelijkheid dat debiteuren een slechtere betalingsmoraal kunnen vertonen indien de economie verslechtert. Banken worden daarbij geacht rekening te houden met statistisch relevante meetperioden die derhalve rekening houden met perioden van economische teruggang en voorspoed. Een van de voorstellen in dit kader betreft de introductie van de verplichting voor banken om bij de berekening van het totale kredietrisico in de berekeningsformules, in goede tijden de factor 'kans op wanbetaling' te begroten op het getal als ware er sprake van economische terugval. Dit voorstel stamt uit het rapport van de Commissie Turner uit het Verenigd Koninkrijk.³⁹ Het tweede element van de procyclische maatregelen betreft de wijze waarop banken voorzieningen treffen voor moge-

lijke verliezen als gevolg van het manifest worden van kredietrisico's (*Forward looking provisioning*). Deze materie hangt nauw samen met de toepasselijke accountancy regels ten aanzien van het treffen van voorzieningen in de jaarrekening van banken. In het kort komt het er op neer dat het Bazels Comité beoogt om tot een wijziging te komen van de toepasselijke accountancy regels naar een methode die op een duidelijker wijze rekening houdt met de 'verwachte verliezen' in plaats met voorzieningen die uitgaan van gemantefesteerde verliezen.

Het derde element betreft de aanbeveling van het Bazels Comité om te komen tot het vormen van aanvullende buffers die banken in goede tijden aanleggen om meer weerbaarheid te krijgen in slechte tijden (*Building buffers through capital conservation*). In feite komen de voorstellen van het Bazels Comité neer op het creëren van regels die ingrijpen in de wijze waarop banken het winstbestemmingsbeleid ontwikkelen. De buffers die banken dienen aan te leggen dienen de minimum vereisten voor de aan te houden solvabiliteit (en de leverage ratio) te overtreffen. Het aanleggen van dergelijke buffers zal ten koste gaan van de mogelijkheid van banken om aan aandeelhouders (dividend-)uitkeringen te doen en daarnaast van invloed zijn op de voorwaarden van uitgifte van andere (niet aan aandelenkapitaal gerelateerde) instrumenten.

De Europese Commissie heeft de desbetreffende voorstellen van het Bazels Comité op hoofdlijnen omarmd. Wel is er een verschil ten aanzien van de voorstellen ter zake van het aanhouden van aanvullende buffers, waarbij de Commissie nog een onderscheid maakt tussen 'Capital Conservation Buffers' en 'Counter-Cyclical Buffers'. De eerste buffer komt op hoofdlijnen overeen met de ideeën die het Bazels Comité in Bazel III heeft geformuleerd. De tweede buffervorm moet worden aangehouden om excessieve groei in kredietverlening in te perken, met andere woorden, deze buffer vormt een rem op de mogelijkheden van de bank om haar portefeuille kredieten te laten groeien indien deze (historische) hoge niveaus bereikt.⁴⁰

36. Zie: *Commission Services staff working document Possible further changes to the Capital Requirements Directive*, 26 februari 2010, t.a.p. p. 26.

37. Zie: *Commission Services staff working document Possible further changes to the Capital Requirements Directive*, 26 februari 2010, t.a.p. p. 26.

38. Hierbij wordt nog aangetekend dat de voorstellen van het Bazels Comité in het document van december 2009 slechts een eerste indicatie waren van de uiteindelijke voorstellen. Bij het uitbrengen van het consultatiedocument kondigde het Bazels Comité reeds aan dat de desbetreffende technische aspecten van de voorstellen voor procyclische maatregelen nader zouden worden uiteengezet in een detailstudie. Deze detailstudie is eind juli 2010 gepubliceerd. Zie: BCBS, *Countercyclical capital buffer proposal, Consultative document* van juli 2010, te raadplegen via www.bis.org.

39. *Financial Services Authority, The Turner Review, A regulatory response to the global banking crisis*, maart 2009, te raadplegen via www.fsa.gov.uk/pubs/other/turner_review.

40. Zie: *Commission Services staff working document Possible further changes to the Capital Requirements Directive*, 26 februari 2010, t.a.p. p. 51 e.v..

7. Algemene opvattingen in consultatieronden

Het is ondoenlijk om alle nuances en commentaren in de meer dan 300 reacties op het consultatiedocument betreffende Bazel III en de meer dan 150 reacties op het consultatiedocument voor CRD IV te bespreken. Op hoofdlijnen komt de kritiek die in beide consultatieronden (of in één van die ronden) tot uitdrukking is gebracht door de aan de consultatie participerende banken, brancheorganisaties, overheden en toezichthoudende instellingen⁴¹ op het volgende neer:

- Bazel II introduceerde een raamwerk dat banken in staat moest stellen om meer geavanceerde risicobeheersingsmaatregelen en meer geavanceerd portefeuillebeheer in te voeren. Dat heeft geleid tot grote veranderingen in risicobeheersingsystemen en (zo luidt impliciet de waarschuwing) tot grote kosten voor banken om deze systemen in te voeren. De *quid pro quo* van dit nieuwe stelsel was dat banken, zodra zij de daadwerkelijke risico's onder ogen zagen en het daarvoor benodigde het minimum kapitaal aanhielden, in het algemeen aan lagere kapitaaleisen zouden behoeven te voldoen. Door de Bazel III en CRD IV voorstellen wordt deze winst voor banken weggenomen, omdat in het algemeen, niettegenstaande toepassing van risicosensitieve beheersingsystemen, een hoger kapitaalbeslag te verwachten valt;
- Banken vrezen ook de impact op de 'echte economie' indien de voorstellen opgenomen in Bazel III en CRD IV te snel worden ingevoerd. Veelal wordt dan ook nadrukkelijk gepleit voor uitstel van de beoogde inwerkingtredingdatum van 1 januari 2013. Daarbij wordt opgemerkt dat banken minder goed in staat zullen zijn om de kredietverlening aan het bedrijfsleven op gang te houden, indien er tegelijkertijd zal moeten worden voldaan aan de nieuwe, strenge regels van Bazel III en CRD IV;
- Uit Europese hoek wordt gewezen op het ontbreken van een internationaal *level playing field*, omdat discrepanties tussen de regels voor (met name) Amerikaanse banken en Europese banken tot oneerlijke concurrentie zullen leiden;
- Amerikaanse banken komen met het commentaar dat de impact van de diverse voorstellen van het Bazels Comité, wat betreft Amerikaanse banken, slecht zal kunnen worden gemeten. Bazel II is voor de meeste betrokken Amerikaanse banken slechts verplicht sinds april 2010 en de door het Bazels Comité uitgevoerde impact studie op de te verwachten gevolgen van Bazel III zal wat betreft Amerikaanse banken geen betrouwbare gegevens kunnen opleveren. Immers, de van Amerikaanse banken te verkrijgen output voor de impact studie zal veelal cijfermateriaal bevatten dat nog is gebaseerd op Bazel I;
- De voorstellen voor een leverage ratio zijn met name nadelig voor banken die een relatief veilig ondernemingsmodel kennen. Immers, de regels voor de leverage ratio gaan voorbij aan de daadwerkelijke risico's die banken lopen op de kredietuitzettingen en de verplichtingen van hun wederpartijen. Daardoor is een bank met een risicoarme portefeuille kredieten in het nadeel in vergelijking met een bank die een groter risico loopt in de kredietportefeuille;

- In de Bazel III en CRD IV voorstellen zijn dubbelstellingen opgenomen voor risico's die banken lopen. Dat betekent dat voor dergelijke posities een dubbel kapitaalbeslag geldt;

- Enkele partijen vragen aandacht voor de introductie van de leverage ratio als een zogenaamde '*Pillar 1*' eis die geldt naast de bestaande regels voor solvabiliteit. Een *Pillar 1* eis geldt met andere woorden onder alle omstandigheden. Beter zou het zijn om de leverage ratio onderdeel te laten uitmaken van de zogenaamde '*Pillar 2*' vereisten. Dat wil zeggen dat het opleggen van een leverage ratio onderdeel zou kunnen zijn van het instrumentarium van toezichthouders om corrigerend op te treden, indien de toezichthouder ontevreden is over de door de bank gepresenteerde kapitaaltoereikendheid in het kader van het zogenaamde '*Internal Capital Adequacy Assessment Process*';

- Veel banken maken zich zorgen over de nieuwe regels voor het toetsingsvermogen, met name de mate waarin bepaalde financiële (innovatieve) kapitaalinstrumenten nog zodanig vorm kunnen worden gegeven, dat deze aantrekkelijk genoeg zijn voor potentiële beleggers;

- Vanuit toezichthoudende instellingen komt met name commentaar op de samenhang van de Bazel III en CRD IV voorstellen met de recent aangenomen voorstellen voor nieuwe definities voor het hybride kapitaal van banken.⁴²

8. Slotbeschouwing

Op 26 juli 2010 publiceerde de *Board of Governors and Heads of Supervision* het politieke akkoord de overeenstemming die is bereikt ten aanzien van het Bazel III voorstel.

Hiermee is een definitief punt bereikt omtrent de hervorming van het Bazel II akkoord met de voorstellen die in het consultatiedocument van december 2009 waren opgenomen om te komen tot Bazel III. Alle aan het Bazels Comité participerende landen, behalve Duitsland dat een generiek voorbehoud maakte, hebben daarmee op hoofdlijnen het Bazel III akkoord omarmd. In de in december 2009 gepubliceerde voorstellen is weinig veranderd en vaststaat dat op hoofdlijnen wijzigingen zullen komen in Bazel II op de wijze zoals gecommuniceerd in de documenten van december 2009.

41. In de in dit artikel opgenomen samenvatting van de kritiekpunten is rekening gehouden met de posities van de navolgende instellingen: American Bankers' Association, Barclays Plc., Citigroup, Committee of European Banking Supervisors (CEBS), Deutsche Bank, European Banking Federation, Goldman Sachs, HSBC, ING Groep, Morgan Stanley, Nederlandse Vereniging van Banken en Rabobank. De desbetreffende reacties kunnen worden gedownload via www.bis.org (voor zover het Bazel III betreft) of via http://ec.europa.eu/internal_market (voor zover het de CRD IV voorstellen betreft).

42. De zorg over het gebrek aan afstemming tussen CRD II en CRD IV is met name te lezen in de commentaren van het Committee of European Banking Supervisors. Zie: CEBS, CEBS's comments on the Commission services' Consultation Paper on further possible changes to the Capital requirements Directive (CRD IV), 20 april 2010, te raadplegen via http://ec.europa.eu/internal_market.

De vaak geuite kritiek op de belasting voor de bancaire sector en de hindernissen die Basel III zou kunnen opleveren voor het op gang brengen van de 'echte economie' in het huidige economische klimaat hebben, zoals dat nu valt te overzien, slechts geleid tot een aanpassing van de invoeringsdatum voor de leverage ratio. Deze datum verschuift van 1 januari 2013 naar 1 januari 2015 als eerste datum waarin banken zullen moeten rapporteren over de door hen gevoerde leverage ratio. De daadwerkelijke verplichtingen tot het aanhouden van deze leverage ratio zullen gelden vanaf 1 januari 2018.

Ten aanzien van de voorstellen voor aanpassing van de definities van het bankkapitaal, zoals de verscherping van de eisen aan het eigen vermogen voor regulatoire doeleinden en het afschaffen van het *Tier 3* kapitaal, gelden, naar zich op dit moment laat aanzien, de in december 2009 gepubliceerde voorstellen zonder al te grondige correcties.⁴³

De reacties op het in juli 2010 vanwege het Bazels Comité gepubliceerde consultatiedocument ten aanzien van pro-cyclische maatregelen en de lopende '*Quantitative Impact Study*' — waarin de gevolgen van Basel III worden gemeten aan de hand van de door banken ingebracht cijfermateriaal — zullen in de loop van dit najaar leiden tot definitieve keuzen vanwege het Bazels Comité. Kort daarop zal naar verwachting de Europese Commissie haar definitieve voorstel voor een CRD IV richtlijn publiceren en zal dit voorstel in het Europese besluitvormingsproces worden ingebracht.

In dit artikel stond ik stil bij circa 60% van de in Basel III en CRD IV opgenomen voorstellen. De meer technische voorstellen voor aanpassing van de regels voor het tegenpartij risico bij onderhands verhandelde derivaten en de regels voor systeembelangrijke banken zijn niet besproken. Beide onderwerpen vergen afzonderlijke bestudering en commentariëring. In vervolgbijdragen neem ik me voor ook bij deze onderwerpen stil te staan.

De voorstellen voor Basel III en CRD IV zijn zonder enige twijfel radicaal te noemen. Deze voorstellen vormen een door de politiek breed gedragen wens om tot verbetering van het toezicht op banken te komen in de vorm van hogere kapitaaleisen. Zelfs de aanpassingen van de toezichthouderregels van DNB om de in omvang en importantie veel minder verstrekkende regels van CRD II te implementeren leverden reeds zo'n driehonderd bladzijden aan consultatiedocumenten vanwege DNB op. De veel ingrijpendere voorstellen voor CRD IV zullen tot een zodanig grondige wijziging leiden van de Nederlandse wet- en regelgeving, dat de gevolgen voor de bancaire sector in Nederland niet zijn te onderschatten.

43. Wel worden ten aanzien van de prudentiële filters (de aftrekposten van het eigen vermogen) enkele versoepelingen voorgesteld. Zie: pagina's 1 en 2 van de Annex bij het Persbericht vanwege de *Bank of International Settlements, The Group of Governors and Heads of Supervision reach broad agreement on Basel Committee capital and liquidity reform package*, 26 juli 2010, te samen met de Annex te raadplegen via www.bis.org.

Bijlage I, behorende bij paragraaf 2

Onderwerp	Opgenomen in BCBS document	Opgenomen in (voorstel) voor regelgeving Europese Commissie	Verwachte inwerkingtreding datum
<i>Erkenning hybride kapitaalinstrumenten voor het Tier 1 kapitaal</i>	Niet separaat geregeld sinds Bazel II	Richtlijn 2009/111/EG (' CRD II ')	1 januari 2011
<i>Risicoretentie voor securitisatie posities en forfaitair kapitaalbeslag bij niet-conformerende securitisaties</i>	Niet geregeld in Bazel II of latere voorstellen van het BCBS	Richtlijn 2009/111/EG (' CRD II ')	1 januari 2011
<i>Kapitaalsbeslag voor hersecuritisaties</i>	Enhancements to the Basel II framework, juli 2009	Voorstel van de Europese Commissie van 13 juli 2009 voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG wat betreft de kapitaalvereisten voor de handelsportefeuille en voor hersecuritisaties, alsook het bedrijfseconomisch toezicht op het beloningsbeleid, COM (2009) 362 (definitief), (' CRD III ')	Wat BCBS betreft 31 december 2010, wat de Europese Commissie betreft is dit onduidelijk
<i>Kapitaalbeslag ten aanzien van posities op off balance vehikels, zoals liquiditeitslijnen voor Asset Backed Commercial Paper Conduits</i>	Enhancements to the Basel II framework, juli 2009	Voorstel van de Europese Commissie van 13 juli 2009 voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG wat betreft de kapitaalvereisten voor de handelsportefeuille en voor hersecuritisaties, alsook het bedrijfseconomisch toezicht op het beloningsbeleid, COM (2009) 362 (definitief), (' CRD III ')	Wat BCBS betreft 31 december 2010, wat de Europese Commissie betreft is dit onduidelijk
<i>Verbetering kapitaaltoereikendheid voor posities in de handelsportefeuille</i>	Revisions to the Basel II market risk framework, juli 2009	Voorstel van de Europese Commissie van 13 juli 2009 voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG wat betreft de kapitaalvereisten voor de handelsportefeuille en voor hersecuritisaties, alsook het bedrijfseconomisch toezicht op het beloningsbeleid, COM (2009) 362 (definitief), (' CRD III ')	Wat BCBS betreft 31 december 2010, wat de Europese Commissie betreft is dit onduidelijk
<i>Voorstellen tot verbetering bankkapitaal door herdefiniëring Tier 1 kapitaal en afschaffing tier 3 kapitaal</i>	Strengthening the resilience of the banking sector, (' Bazel III '), consultative document van december 2009	Possible further changes to the Capital Requirements Directive, 26 februari 2010 (' CRD IV ')	Wat BCBS betreft 1 januari 2013, wat de Europese Commissie betreft is dit onduidelijk
<i>Tegenpartijrisico bij OTC derivaten</i>	Strengthening the resilience of the banking sector, (' Bazel III '), consultative document van december 2009	Possible further changes to the Capital Requirements Directive, 26 februari 2010 (' CRD IV ')	Wat BCBS betreft 1 januari 2013, wat de Europese Commissie betreft is dit onduidelijk
<i>Leverage ratio</i>	Strengthening the resilience of the banking sector, (' Bazel III '), consultative document van december 2009	Possible further changes to the Capital Requirements Directive, 26 februari 2010 (' CRD IV ')	Wat BCBS betreft 1 januari 2018, wat de Europese Commissie betreft is dit onduidelijk
<i>Procyclusche maatregelen en voorzieningenbeleid</i>	Strengthening the resilience of the banking sector, (' Bazel III '), consultative document van december 2009 en Countercyclical capital buffer proposal, Consultative document van juli 2010*	Possible further changes to the Capital Requirements Directive, 26 februari 2010 (' CRD IV ')	Wat BCBS betreft 1 januari 2013, wat de Europese Commissie betreft is dit onduidelijk

Bijlage II, behorende bij paragraaf 4

Voorgestelde geharmoniseerde structuur van het kapitaal

Kapitaalelementen

Het totale regulatoire kapitaal zal bestaan uit de som van de volgende elementen:

1. Tier 1 kapitaal (going concern kapitaal)
  - a) Gewoon eigen vermogen
  - b) Aanvullend going concern kapitaal
2. Tier 2 kapitaal (gone concern kapitaal)

Voor ieder van de drie categorieën (1a, 1b en 2) zal een afzonderlijke reeks criteria worden ontwikkeld waaraan de desbetreffende instrumenten dienen te voldoen vooraleer zij mogen worden opgenomen in deze onderdelen van het regulatoire kapitaal.

Limieten en minima

Alle hierboven weergegeven elementen dienen te worden opgenomen na aftrek van de aftrekposten en zijn bovendien onderworpen aan de volgende beperkingen:

- Gewoon eigen vermogen, Tier 1 kapitaal en het Totale regulatoire kapitaal dienen steeds aan de volgende minimale drempels te voldoen: x%, y% en z% van de risico gewogen activa, welke factoren (x, y en z) zullen worden ingevuld nadat het Bazels Comité de impact studie voor banken in het najaar van 2010 heeft afgerond;
- Het overheersende element van het gewoon eigen vermogen dient gewoon kapitaal te zijn.